

Rapportage
Ondersteuning sociaal ondernemen in Nederland

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Den Haag, oktober 2006

Ondersteuning sociaal ondernemers in Nederland

In deze rapportage wordt, naar aanleiding van de motie Bussemaker en De Vries (Tweede Kamer 28333, nr.61) over het bieden van ondersteuning aan sociaal ondernemers tijdens de opbouwfase, verslag gedaan van een kwalitatieve verkenning. De rapportage gaat in op de definitie die voor sociaal ondernemen gehanteerd wordt, bevat een omgevingsanalyse en verwoordt de signalen van ervaringsdeskundigen. Vervolgens wordt het Nederlandse en het Belgische instrumentarium om de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten te bevorderen beschreven. De rapportage wordt afgesloten met een vergelijking tussen het instrumentarium in Nederland en België.

1. Sociaal Ondernemen

Er bestaat een veelheid aan termen die hetzelfde fenomeen willen omvatten; sociaal ondernemen, sociale economie, maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzaam ondernemen en meerwaarde economie. Uit deskresearch en tijdens gesprekken is gebleken dat deze termen in Nederland veelal door elkaar worden gebruikt. Dit scheidt verwarring. Daarom wordt in deze rapportage eerst gespecificeerd vanuit welk begrip wordt geredeneerd.

De verkenning die voor u ligt richt zich op de in de motie aangehaalde groep sociaal ondernemers. Dit zijn zelfstandige ondernemers met een dubbele doelstelling, een economische en sociale. In de rapportage ligt de focus vooral op particuliere ondernemingen in de opstartfase die zich richten op de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten en naar financiële onafhankelijkheid streven.

2. Omgevingsanalyse

Het Rijk voert algemeen arbeidsmarktbeleid, waarbij de nationale arbeidsmarkt het uitgangspunt is. Het Rijk zorgt daarbij voor wet- en regelgeving, stuurt partijen via prestatieafspraken, doelstellingen en financiële prikkels, stimuleert en faciliteert.

De partijen op decentraal niveau, waaronder gemeenten, CWI en UWV, zijn verantwoordelijk voor het lokale en regionale arbeidsmarktbeleid. Immers, zij weten beter dan de centrale overheid wat er nodig is om de decentrale arbeidsmarkt goed te laten functioneren. In de visie van het kabinet staat het generieke beleid voorop. Via generiek beleid worden tal van doelgroepen bereikt. Uitgangspunt is dat het beleid aangrijpt bij de (algemene) belemmeringen voor arbeidsparticipatie. Het aanpakken van belemmeringen is erop gericht een gelijk speelveld te creëren op de arbeidsmarkt. Dit beleid wordt aangevuld met individueel maatwerk op lokaal niveau; om persoonsgebonden belemmeringen weg te nemen. Dit maatwerk wordt niet alleen door gemeenten geboden, maar ook door anderen zoals UWV en CWI.

Sociaal ondernemers zijn één van de arbeidsmarktpartijen die op decentraal niveau bijdragen aan de arbeidsdeelname van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Zoals uit het bovenstaande kan worden opgemaakt, is het arbeidsmarktbeleid van het Rijk en van de SUWI-ketenpartijen niet specifiek op deze ondernemers gericht, maar op het re-integreren van individuele personen. Sociaal ondernemers kunnen daarom, net als andere werkgevers, gebruik maken van het re-integratie-instrumentarium gericht op de arbeidsinschakeling van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

3. Gesprekken met ervaringsdeskundigen: problemen bij sociaal ondernemen tijdens de opbouwfase

Om de in de motie aangehaalde problemen van sociaal ondernemers nader te beschouwen zijn enkele interviews gehouden. Uit deze interviews is naar voren gekomen dat sociaal ondernemers tegen een aantal problemen aanlopen. Onderstaand worden de ervaren problemen besproken.

Herkenning en erkenning

Sociaal ondernemers geven aan dat het onderwerp sociaal ondernemen niet verankerd is in de Nederlandse maatschappij. Banken zouden mede daardoor terughoudend kunnen zijn om een dergelijke ondernemer te financieren. Indien er in Nederland meer bekendheid wordt gegeven aan het verschijnsel en aan de baten van sociaal ondernemen zullen, volgens de geïnterviewden, een aantal obstakels wegvallen.

Financiering tijdens de opbouwfase

Het verkrijgen van financiering via reguliere banken om een sociale onderneming te starten blijkt vaak lastig. Over de oorzaken hiervan komen in de interviews uiteenlopende visies naar voren. In meerdere interviews is naar voren gekomen dat ondernemen met de doelgroep gedeeltelijk arbeidsgeschikten relatief meer geld zou kosten terwijl de werknemers vaak minder productief zouden zijn en meer begeleiding en voorzieningen nodig zouden hebben. Banken zouden om deze redenen vaak terughoudend zijn deze ondernemingen te financieren. Daar staat echter een ander signaal tegenover. De terughoudendheid van banken zou veelal niet zitten in het sociale karakter, maar zou verband houden met risicomanagement. Garantstellingen (zekerheden) zouden ontbreken en er zou in veel gevallen te weinig vertrouwen bestaan in de ondernemer als ondernemer.

Uit de interviews en internetresearch is gebleken dat in Nederland verschillende particuliere fondsen bestaan waar sociaal ondernemers een beroep op kunnen doen. De mogelijkheden en criteria van deze fondsen zouden echter veelal onbekend zijn bij sociaal ondernemers. Over de vraag of de financiering bij de start van een sociale onderneming een subsidie of lening zou moeten zijn, zijn de meningen verdeeld. De meeste sociaal ondernemers die ook een economisch doel nastreven, streven (op termijn) naar financiële onafhankelijkheid. Sommige geven aan dat een zachte lening, die tijdens de opstartfase ingezet kan worden, voldoende toereikend zou moeten zijn. Voor andere sociaal ondernemers is het verkrijgen van

een eenmalige subsidie de oplossing. Reden daarvoor is dat zij van mening zijn dat een subsidie als tegemoetkoming voor meerkosten op zijn plaats is, omdat door hun toedoen deze mensen een salaris verdienen en daardoor uit de uitkering gaan. Dat bespaart de overheid geld, terwijl zij extra kosten hebben aan mensen die niet 100% productief zijn.

Gecentraliseerd informatie- en adviespunt

Er is geen specifiek informatie- en adviespunt waar sociaal ondernemers terecht kunnen met vragen of problemen. Deze behoefte bestaat wel onder sociaal ondernemers. Hier zijn een aantal redenen voor:

- Veelal hebben sociaal ondernemers die werken met gedeeltelijk arbeidsgeschikten te maken met veel wet- en regelgeving en verschillende instanties. Om wegwijs te worden in deze wet- en regelgeving en niet steeds naar verschillende instanties te hoeven hebben geïnterviewden aangegeven behoefte te hebben aan een centraal informatiepunt.
- In Nederland bestaan een aantal particuliere fondsen waar sociaal ondernemers terecht kunnen voor financiering. Uit de interviews is gebleken dat sociaal ondernemers meestal niet worden doorverwezen (bijvoorbeeld door banken) naar deze alternatieve financieringsbronnen en dat deze mogelijkheid veelal onbekend is bij de ondernemer zelf. Daarnaast is men niet bekend met de verschillende criteria die deze fondsen hanteren. Duidelijke informatie en advies hierover zou welkom zijn.
- In de sector is er behoefte aan het uitwisselen van ervaringen met elkaar om zo expertise te bundelen en te vergroten. Zeker voor nieuwe sociaal ondernemers zou het prettig zijn als ze informatie kunnen uitwisselen met bestaande sociaal ondernemers, zodat niet elke keer opnieuw het wiel uitgevonden hoeft te worden. Tijdens de interviews is aangegeven dat een overlegorgaan van sociaal ondernemers momenteel in oprichting is om de belangen van deze ondernemers te verenigen en te bundelen richting overheid

Jobcoachvoorziening

De jobcoach levert persoonlijke ondersteuning aan individuele werknemers die daartoe geïndiceerd zijn. Wanneer een sociaal ondernemer meerdere werknemers in dienst heeft, die begeleiding krijgen via een jobcoach, is er in principe voor iedere medewerker een andere jobcoach in de onderneming aanwezig. Dat is voor de ondernemer niet praktisch. De werkgever geeft aan dat het positief zou zijn om contact te hebben met één jobcoach zodat er meer verbinding ontstaat tussen de jobcoach en de werkgever. Bijkomend voordeel is dat de werknemer op elk moment van de dag gecoacht kan worden. In de praktijk komt het al voor dat er één jobcoach voor meerdere werknemers in het bedrijf aanwezig is. Hoe vaak dit voorkomt is niet bekend.

4. Nederlands instrumentarium

4.1 Publiek

In de loop der jaren is een reeks aan instrumenten gecreëerd met de bedoeling concrete hulpmiddelen te zijn die bijdragen aan het begeleiden naar en de terugkeer van gedeeltelijk arbeidsgeschikten in het arbeidsproces. Deze zijn ook inzetbaar voor sociaal ondernemers. Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) zet deze re-integratie-instrumenten en -voorzieningen in na een aanvraag van een werknemer, een uitkeringsgerechtigde of een werkgever. Het gaat hier om de instrumenten en voorzieningen: premiekorting, no-riskpolis, proefplaatsing, werkplekaanpassing en meeneembare werkvoorziening, jobcoachvoorziening, loondispensatie voor Wajong en de sociale werkvoorziening. Deze instrumenten bij elkaar vormen een goede afspiegeling van de ondersteuning door de overheid waar sociaal ondernemers aanspraak op kunnen maken.

No-riskpolis

Werkgevers zijn verplicht twee jaar loon door te betalen als hun werknemer uitvalt door (tijdelijke) arbeidsongeschiktheid. Dit zou voor werkgevers een drempel kunnen zijn om een gedeeltelijk arbeidsgeschikte medewerker in dienst te nemen. De no-riskpolis biedt een tegemoetkoming voor mogelijke kosten als gevolg van uitval door ziekte. Indien een werkgever een gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemer in dienst neemt of houdt, dan kan de werkgever bij het UWV een beroep doen op de no-riskpolis. De no-riskpolis geldt voor maximaal vijf jaar en kan eenmalig verlengd worden als de werknemer een aanzienlijk verhoogde kans op ziekte of arbeidsongeschiktheid heeft. Voor werknemers met een Wajong-uitkering geldt de no-riskpolis zolang het dienstverband duurt.

Premiekorting

Als een werkgever een gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemer in dienst neemt kan de werkgever maximaal drie jaar lang een korting van maximaal €2.042 per jaar op de arbeidsongeschiktheids- en werkloosheidspremies krijgen. Voor Wajong-gerechtigden geldt bovenop dit bedrag nog een extra korting. De premiekorting beoogt de werkgever een financiële compensatie te geven voor eventuele kosten van bijvoorbeeld aanpassing van de werkplek of extra kosten van begeleiding in de eerste periode van het dienstverband. De premiekorting is geen subsidie maar een korting op de af te dragen premies door de werkgever. De korting kan nooit hoger zijn dan het totaalbedrag dat een werkgever aan premies moet betalen voor zijn werknemers.

Werkplekaanpassing en meeneembare werkvoorzieningen

De werkgever kan een vergoeding krijgen als hij hogere kosten moet maken dan de premiekorting om een gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemer in dienst te nemen. Daarbij gaat het om de kosten voor bijvoorbeeld de inrichting van het bedrijf. Deze kosten krijgt hij echter alleen vergoed indien de werknemer voor minimaal zes maanden in dienst wordt genomen en als de kosten boven een drempelbedrag uitkomen.

De gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemer zelf komt in aanmerking voor aanpassingen op de werkplek als die nodig zijn. Het gaat om aanpassingen die de werknemer mee kan nemen naar een andere werkgever zoals visuele en auditieve hulpmiddelen en aangepast vervoer. Het doel van deze voorziening is het verhogen van de arbeidsparticipatie en dient ertoe bij te dragen dat gedeeltelijk arbeidsgeschikten in een meer gelijkwaardige positie komen met volledig arbeidsgeschikten.

Proefplaatsing

Met een proefplaatsing kan een werkgever maximaal drie maanden lang kijken of een gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemer geschikt is voor het werk. De werkgever hoeft in die periode geen loon te betalen, de werknemer houdt zijn uitkering. Op deze manier kan de werknemer wennen aan de nieuwe baan, terwijl de werkgever ervaring kan opdoen met een werknemer die gedeeltelijk arbeidsgeschikt is. Om toestemming van UWV voor proefplaatsing te krijgen moet er reëel uitzicht zijn op werk met hetzelfde aantal of meer uren dan de proefplaatsing. Daarnaast moet de werkgever, aansluitend op de proefplaatsing, een vacature beschikbaar hebben voor minimaal zes maanden.

Jobcoachvoorziening

Als een werknemer met structurele functionele beperkingen extra begeleiding nodig heeft om zijn werk te doen, kan dit verkregen worden in de vorm van een jobcoach. De jobcoach levert persoonlijke ondersteuning aan een werknemer, zowel bij het vinden van werk als tijdens het werken wanneer er een baan is gevonden. De jobcoach kan in het eerste jaar voor maximaal 15% van de werkuren van de werknemer begeleiding geven, daarna loopt het af tot maximaal 6%.

Loondispensatie

Loondispensatie is van toepassing op de werkgever die een werknemer in dienst heeft die recht heeft op een Wajong-uitkering, of die jonggehandicapt is maar nog niet de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Indien deze werknemer door ziekte of handicap aantoonbaar minder presteert dan andere werknemers dan kan het UWV de werkgever toestemming verlenen om tijdelijk minder te betalen dan het wettelijk minimumloon. Deze regeling geldt zowel voor het in dienst hebben als voor het in dienst nemen van Wajong-ers. De werknemer krijgt, indien zijn salaris door de loondispensatie lager uitvalt dan het wettelijk minimum loon, van het UWV een aanvulling op zijn loon. Als een werkgever toestemming krijgt om minder loon te betalen, geldt dat voor minimaal een half jaar en maximaal vijf jaar. Eventueel kan daarna verlenging aangevraagd worden. Doel van het instrument is dat de kans op werk voor Wajong-ers vergroot wordt door hun concurrentiepositie ten opzichte van andere werknemers te verbeteren.

Sociale werkvoorziening

Personen die door lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn, vallen onder de doelgroep van de wet sociale werkvoorziening (WSW). De WSW biedt in Nederland arbeid aan bijna 100.000 personen. De WSW'er kan arbeid verrichten op een sociale werkplaats van de

gemeente, of via detachering bij een reguliere werkgever. Daarnaast is er de mogelijkheid van een arbeidsplaats in het kader van 'begeleid werken'. Het CWI bepaalt of een persoon, die voor indicatie is aangemeld, onder de doelgroep valt. Indien de WSW'er tewerkgesteld wordt sluit de werknemer een arbeidsovereenkomst met de gemeente. Bij begeleid werken treedt de werknemer in dienst van de reguliere werkgever onder de voor die werkgever geldende CAO. De werkgever ontvangt subsidie als tegemoetkoming in de loonkosten en de kosten van begeleiding.

4.2. Privaat

In Nederland bestaan er in de private sfeer investeringsfondsen die sociaal ondernemers ondersteuning kunnen bieden op onder ander financieel terrein. Deze private investeringsfondsen verstrekken naast leningen onder bepaalde voorwaarden ook subsidies. De criteria van deze fondsen verschillen onderling.

Een voorbeeld van een dergelijk privaat fonds is de Stichting Start Foundation. De Stichting Start Foundation was tot in 2002 als aandeelhouder gelieerd aan Start Uitzendbureau. Toen Start Uitzendbureau verkocht werd, kwam er door de overname een kapitaal vrij. Start Foundation is een maatschappelijk investeerder die streeft naar een arbeidsmarkt waar iedereen welkom is. Start Foundation ondersteunt en initieert vernieuwende experimenten en ondernemingen die er voor zorgen dat mensen met minder kansen ook aan het werk komen. Start Foundation investeert in drie verschillende vormen:

- Financiering van experimenten met een zekere looptijd (€15.000 - €175.000).
- Verstrekken van kredieten aan bedrijven die voor sociaal rendement zorgen door arbeidsplaatsen te creëren voor mensen aan de onderkant van de samenleving en economisch levensvatbaar zijn (maximaal €500.000).
- Eenmalige giften in de vorm van een waarderingsbijdrage voor bijzondere activiteiten (maximaal €15.000).

Voor het verstrekken van subsidies beperkt de rol van Start Foundation zich tot experimenten die via de 'normale weg' moeilijk van de grond komen. Het verstrekken van kredieten vindt in een breder spectrum plaats. Hierbij is het vooral van belang dat de plannen zowel een maatschappelijk rendement hebben als ook een economisch rendement weten te genereren. Naast investeren door middel van subsidies en kredieten, organiseert Start Foundation ieder jaar een aantal activiteiten die in het verlengde daarvan liggen. Daarnaast ondersteunen en initiëren ze ondernemers die met projectinitiatieven komen die voor Start Foundation 'interessant' zijn.

Naast Start Foundation zijn er nog een aantal vergelijkbare investeringsfondsen die leningen en/of subsidies verstrekken aan onder andere sociaal ondernemers. Het gaat hier onder andere om DOEN participaties, Instituut Gak en SKaN-fonds. Bij elkaar investeren deze private fondsen jaarlijks een substantieel bedrag in ondernemingen en aan projecten die zich richten op kwetsbare groepen, waaronder de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten.

5. Belgisch instrumentarium

De Belgische overheid beschikt over een aantal instrumenten om de tewerkstelling van kansarme groepen, waaronder gedeeltelijk arbeidsgeschikten, te stimuleren. Een duidelijk overzicht van alle inschakelinginstrumenten is er niet. Dat heeft te maken met de staatsstructuur, die afwijkt van de Nederlandse. In België zijn er zowel op federaal als op gewestniveau regeringen die allen autonoom regeren. Zij kunnen elk hun eigen instrumenten inzetten.

Daarnaast is er een verschil met Nederland in uitkeringsstructuur. Er zijn maar zeer weinig personen die in België gebruik maken van een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Een veel groter deel heeft een werkloosheidsuitkering. In België blijft iemand die werkloos is geworden zijn hele leven, of totdat hij weer gaat werken, in de werkloosheidsvoorziening.

Van het hieronder beschreven instrumentarium is enkel het Kringloopfonds een initiatief van federaal niveau. De andere instrumenten worden ingezet door het Vlaamse gewest en zijn specifiek voor personen die in België als arbeidsgehandicapt worden aangemerkt.

5.1. *Het Kringloopfonds*

Ontstaansgeschiedenis

Sinds 1999 is België bezig met het op de kaart zetten van sociale economie. Vanaf die periode bestaat er een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en regionale overheden, waaruit een aantal werkgroepen zijn samengesteld. Het Kringloopfonds is als resultaat hiervan opgericht.

Het Kringloopfonds (KLF) is op 13 mei 2003 opgericht op initiatief van de toenmalige minister van sociale economie. Het fonds werd door de federale overheid geïntroduceerd om de sociale en duurzame economie in België te stimuleren. Het KLF verstrekt leningen of neemt deel in het kapitaal van economisch levensvatbare ondernemingen die actief zijn in de sociale economie. Het KLF verstrekt geen subsidies en doet niet aan schuldsanering.

Werkwijze

Om de investeringen te kunnen bewerkstelligen beschikt het KLF over een totaal bedrag van 75 miljoen euro, waarbij het gebruik maakt van leningen of van de uitgifte van obligaties op naam met staatswaarborg. Met deze portefeuille van 75 miljoen, dankzij de inbreng van 13.500 obligatiehouders, beschikt het KLF over een instrument om de sectoren in de sociale economie te ondersteunen en te versterken.

Het KLF richt zich op de brede sector van bedrijven die deze basisprincipes bewust onderschrijven, en aantoonbare inspanningen leveren om ze waar te maken. Daarbij biedt het KLF zowel stimulansen aan nieuw opgerichte ondernemingen als aan bestaande ondernemingen die zich (her) oriënteren naar de sociale economie en haar werkingsprincipes. Het gaat dus om een brede doelgroep.

Ondernemingen die een sociale en/of ecologische meerwaarde nastreven, vinden via het KLF de middelen om hun ambities waar te maken. Ondernemingen uit de sociale economie die

aandacht hebben voor de tewerkstelling van kansgroepen maken aanspraak op leningen met bijzonder gunstige rentetarieven. Het verstrekken van leningen kan via verschillende formules:

- Investeringskredieten: kredieten voor investeringen in bijvoorbeeld machines of productiemateriaal
- Bedrijfskapitaalkredieten: voorzien in de behoefte aan bedrijfskapitaal
- Achtergestelde leningen
- Participatie in het kapitaal van de vennootschap

Eind 2006 dient 75% van de totale portefeuille belegd te zijn. Deze doelstelling lijkt niet gehaald te worden, op dit moment staat de teller op 30%. Een van de belangrijkste oorzaken hiervan is dat het KLF op korte termijn is opgezet, waardoor de bekendheid in de sector nog niet zo groot was. In 2005 is het KLF met een promotiecampagne begonnen, wat tot een stijging aan investeringen in 2006 heeft geleid.

Verantwoordelijkheid en samenwerking

De staatssecretaris voor duurzame ontwikkeling en sociale economie is eindverantwoordelijk voor de activiteiten van het KLF. Het bestuur rapporteert haar activiteiten aan de regeringscommissaris die deze doorzendt aan de staatssecretaris. De staatssecretaris heeft de mogelijkheid om in te grijpen. In de praktijk functioneert het KLF zoveel mogelijk autonoom. Het KLF besloot bij de oprichting om projecten niet rechtstreeks aan ondernemers te financieren, maar door tussenkomst van banken die sinds lange tijd deze markt bedienen. Hiermee wordt concurrentievervalsing voorkomen en worden private banken in de gelegenheid gesteld om zich te profileren in deze markt. Ze helpen de klant bij het opmaken van de kredietaanvraag, dienen vervolgens de financieringsaanvraag in bij het KLF en spelen na de eventuele goedkeuring door KLF (in geval van aanvragen boven de €750.000) het vrijgemaakte geld aan de begunstigde door. De partners brengen naast de financiering door het KLF ook een deel cofinanciering uit eigen middelen aan. De begunstigde heeft door deze systematiek maar met één partij te maken. Bij grote investeringen wordt vaak geprobeerd iemand van het KLF in de raad van beheer plaats te laten nemen, om invloed uit te kunnen oefenen.

5.2. Andere inschakelinginstrumenten

Het Kringloopfonds is een van de initiatieven die de Belgische overheid heeft genomen om de sociale economie te stimuleren. Door de bijzondere staatsstructuur in België bestaat er geen duidelijk overzicht van het totaal aan instrumenten, dat ingezet wordt ter bevordering van de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten. In Vlaanderen wordt meestal een vrij beperkte invulling gegeven aan het begrip arbeidsgehandicapt. Onder handicap wordt in België verstaan: "Elke langdurige en belangrijke beperking van de kansen tot sociale integratie van een persoon ten gevolge van een aantasting van de mentale, psychische, lichamelijke of zintuiglijke mogelijkheden". Om gebruik te kunnen maken van inschakelingsinstrumenten bij de tewerkstelling van arbeidsgehandicapten dient de werknemer ingeschreven te staan bij het "Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap" (VFSIPH). De

tewerkstelling van gehandicapten die ingeschreven zijn bij het VFSIPH in het Vlaamse gewest wordt voornamelijk gedragen door de volgende instrumenten:

Sociale en beschutte werkplaatsen

Werknemers met een handicap die tijdelijk of definitief niet in het Normaal Economisch Circuit (NEC) kunnen tewerkgesteld worden kunnen in een beschut werkmilieu, de erkende beschutte werkplaatsen, aan de slag. Beschutte werkplaatsen verschaffen in het Vlaamse gewest aangepaste arbeid specifiek aan personen met een handicap. In totaal zijn er in België 68 erkende werkplaatsen die in totaal aan 17.306 personen werkgelegenheid bieden.

Invoegbedrijven- en afdelingen

Invoegbedrijven zijn nieuwe ondernemingen of ondernemingen jonger dan drie jaar die bereid zijn kansengroepen een duurzame tewerkstelling te garanderen in een arbeidsomgeving waar maatschappelijk verantwoord ondernemen centraal staat. Zij worden hiervoor ondersteund met een loonsubsidie voor maximaal vier jaar totdat de doelgroep en het bedrijf kunnen concurreren op de reguliere arbeidsmarkt. De bedoeling is dat deze ondernemingen op termijn financieel onafhankelijk zijn, dus moeten zij al bij de aanvang een economisch doel hebben. Eind 2005 waren er in totaal tachtig erkende invoegbedrijven actief binnen de reguliere economie

Deze regeling, ter bevordering van tewerkstelling van kansengroepen, is verder verruimd naar de reguliere sector door de introductie van invoegafdelingen. Een bestaand bedrijf kan dan een erkenning aanvragen voor een afdeling binnen zijn bedrijf als invoegafdeling als er nieuwe activiteiten worden uitgevoerd waarvoor personen uit de kansgroepen worden ingezet. Invoegafdelingen ontvangen gedurende maximaal drie jaar loonkostensubsidies.

Op de individuele werkgever en werknemer gerichte instrumenten

Naast bovengenoemde instrumenten beschikt de Vlaamse overheid over enkele, op de individuele werknemer en werkgever, gerichte instrumenten.

Jobcoaching: net als in Nederland kan een gedeeltelijk arbeidsgeschikte in België gebruik maken van een jobcoach. Deze biedt ondersteuning bij het vinden van werk en begeleiding op de werkplek gedurende maximaal zes maanden.

Loonkostsubsidie: bij loonkostsubsidie krijgt de werkgever een deel van het loon terugbetaald bij het in dienst nemen van een gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemer. Het gaat om een bedrag van €500 per maand.

Tegemoetkoming voor de aanpassing van een arbeidspost: de overheid betaalt de werkgever premies voor aanpassing van de arbeidspost en tussenkomst in gereedschap en kleding indien personen met een handicap tewerkstellen.

6. Vergelijking Nederland en België

België is in vergelijking met Nederland een sterk geregionaliseerd land. Zowel op federaal als op regionaal niveau zijn er in België activiteiten ter bevordering van de arbeidsparticipatie onder groepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Voor personen die een uitkering ontvangen beschikt België, net als Nederland, over een werkloosheidswet en een arbeidsongeschiktheidswet. De inrichting van deze wetten is echter afwijkend. Alleen volledig arbeidsongeschikten kunnen gebruik maken van een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Gedeeltelijk arbeidsgeschikten zijn aangewezen op de werkloosheidsuitkering. Door deze structuur en het verschil in uitkeringen bestaat er geen duidelijk overzicht van welke regelingen er specifiek gericht zijn op de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten. Een goede vergelijking met de bestaande Nederlandse instrumenten is dan ook lastig.

In Nederland zijn de instrumenten ter bevordering van de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten op de individuele werkgever en werknemer gericht. Het beleid is bewust op deze manier ingericht, zodat alle werkgevers de mogelijkheid hebben hier gebruik van te maken. Nederland beschikt daarom over meer op het individu gerichte instrumenten dan België. Het Belgisch instrumentarium biedt nog wel een investeringsfonds, het Kringloopfonds, waarmee onder andere de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten bevorderd wordt. Het fonds verstrekt leningen of neemt deel in het kapitaal van ondernemingen die actief zijn in de sociale economie. Het Kringloopfonds is breed opgezet en investeert niet alleen in sociale ondernemingen die zich richten op de inschakeling van gedeeltelijk arbeidsgeschikten maar ook in andere doelgroepen en in ecologische projecten. In Nederland kunnen sociaal ondernemers bij particuliere investeringsfondsen terecht. Deze verstrekken naast leningen onder bepaalde voorwaarden ook subsidies.